

*Т.М. Болгар, канд. екон. наук, доц., Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету економіки і права*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРИСУТНОСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України на 01.01.2010 – 51 банк, у тому числі 18 банків – із 100 %-м іноземним капіталом. Можна сказати, що це відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій і розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку.

Основним чинником привабливості національної банківської системи для іноземних банків, на наш погляд, є отримання більш високого прибутку за умови прийнятної ризику.

Частка іноземного капіталу залежить від величини банківської чистої маржі, прибутковості банківського сектора, кредитоспроможності країни, економічної і політичної стабільності, торговельних зв'язків, економічних чинників (ВВП на душу населення, рівень інфляції, реальні процентні ставки). Як правило, іноземний банківський капітал не несе тих витрат, які пов'язані з виконанням неформальних обов'язків місцевих банків перед політичними структурами й участю в тіньових механізмах.

Таким чином, в Україні під впливом іноземного банківського капіталу можна чекати створення якісно нового фінансово-економічного середовища, появи нових можливостей і нових проблем.

Доцільність подальшого зростання присутності іноземного капіталу в банківській системі країни обумовлена об'єктивними потребами, а саме:

- подальшою монетизацією;
- підвищенням рівня кредитування;
- залученням іноземних інвестицій;
- прискоренням розвитку фінансових ринків;
- прямим використанням сучасних банківських технологій і досвіду банківського менеджменту як передумовою для розвитку національної фінансової системи;
- розширенням спектра банківських послуг і підвищенням їх якості;
- зниженням рівня процентних ставок по кредитах;
- підвищенням міжнародного фінансового рейтингу України та збільшенням обсягів іноземних інвестицій в її економіку.

Важливо, що залучення іноземного капіталу сприятиме зменшенню корупції, легалізації заробітної плати і відповідному збільшенню соціальних відрахувань, підвищенню стандартів гарантування вкладів.

Проте для розширення присутності банків з іноземним капіталом і підвищенням привабливості національного ринку банківських послуг існують певні умови. Це такі:

- стабільність національної грошової одиниці;
- сучасна система державних регулятивних інститутів;
- збалансоване законодавче забезпечення іноземних інвестицій і банківської діяльності;
- розвинений ринок банківських послуг;
- наявність сучасної банківської інфраструктури та кваліфікованого персоналу.

Основні напрями оптимізації допуску іноземного банківського капіталу повинні знайти системне рішення при розробці і реалізації національної стратегії розвитку банківської системи, їх можна сформулювати, на наш погляд, таким чином:

- по-перше, збільшення частки іноземного банківського капіталу в банківській системі повинне відбуватися поступово – в міру створення сприятливих внутрішніх умов розвитку банківського сектора та підвищення конкурентоспроможності національного банківського капіталу;
- по-друге, не можна забувати про зміцнення і подальший розвиток сегмента банків з державним капіталом, що спеціалізуються на забезпеченні стратегічних, соціальних, структурних і зовнішньоекономічних завдань економічного зростання;
- по-третє, слід ввести нормативно-організаційну селекцію і моніторинг доступу іноземного банківського капіталу на основі національних пріоритетів розвитку;
- по-четверте, розробити чіткі правила продажу банків з національним капіталом зарубіжним власникам.

Реалізація таких заходів, на наш погляд, дозволить повною мірою скористатися перевагами функціонування банків з іноземним капіталом для подальшого розвитку національної економіки, зміцнення грошово-кредитного ринку і фінансової системи в цілому, а також розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни.

Криза для будь-якого банку – це насамперед перевірка на надійність, ефективність і серйозність намірів щодо перебування на конкретному ринку. Чимало банків з вітчизняним капіталом виявили свою неспроможність бути стійкими під тиском негативних факторів.

Приватні вітчизняні банки виявилися менш стійкими до кризових явищ порівняно з іноземними, оскільки були позбавлені фінансової підтримки своїх акціонерів. Іноземні інвестори ефективніше відреагували на заклики НБУ щодо підвищення капіталізації банків, збільшивши протягом кризи загальний обсяг власного капіталу дочірніх установ більш ніж на третину, тоді як власний капітал вітчизняних банків зріс всього на 6 %.

Підтримка материнськими структурами дочірніх банків в Україні дозволила іноземним банкам наростити клієнтську базу навіть у несприятливий період. Незважаючи на масовий відтік вкладів у першому кварталі 2009 року за всіма групами банків, в іноземних установах обсяги депозитів населення за дванадцять місяців зросли на 13 %. При цьому спостерігався подальший відтік депозитів вітчизняних банків. Фінансова

криза не спричинила відтік іноземного капіталу з банківської системи України. Інтерес до національного ринку в іноземних інвесторів зберігається, дочірні установи сприяють збереженню ділової активності у сфері залучення вкладів і надання позик.

Болгар, Т.М. Доцільність присутності іноземного капіталу в банківській системі України [Текст] / Т.М. Болгар // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2010 р.) : у 2-х т.– Суми : УАБС НБУ, 2010. - Т. 2. - С. 34-36.